

25

ÅR

VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2025

Svensk

biblioteksförening

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2025

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING S ÅRSMÖTE HÅLLS DEN 20 MAJ 2026

Layout: Andrzej Olas.

Bilder tillhör Svensk biblioteksforening om inget annat anges.

Innehåll

Förord	5
Om Svensk biblioteksörening	6
Svensk biblioteksöreningens vision för biblioteksväsendet	8
Medlemsstrategiskt arbete	9
Expertnätverk	10
Aktiva regionöreningar vid utgången av 2025	11
Kommunikation	12
Stöd och stipendier	15
Föreningens arrangemang	18
Större arrangemang som föreningen har deltagit i	24
Internationellt engagemang	27
Sakfrågor i fokus	30
Rapporter och undersökningar	35
Samarbeten	37

*Bibliotekens roll
för demokrati,
läsning, bildning
och fri åsikts-
bildning har
aldrig varit
viktigare
än nu.*

Förord

År 2025 har varit ett år präglad av både viktiga framsteg och utmaningar för Svensk biblioteksforening och för biblioteksvasendet i stort. I en tid av politisk osakerhet, inte minst i ett internationellt perspektiv, och under ekonomisk press, har biblioteken fortsatt att spela en avgörande roll som demokratiska institutioner – öppna, tillgängliga och grundade i professionell kunskap. Under året har foreningen varit en aktiv och tydlig röst i samhällsdebatten, med fokus på att värna bibliotekens uppdrag, oberoende och långsiktiga förutsättningar.

En viktig och positiv händelse under året var att förändringarna i skollagen om bemannade skolbibliotek trädde i kraft den 1 juli 2025. Det markerar kulmen på ett långvarigt påverkansarbete och är en avgörande reform för elevernas rätt till läsning, kunskap och likvärdig utbildning. Under året har vi därför haft ett starkt fokus på att följa implementeringen, föra dialog med Skolverket och Skolinspektionen samt lyfta behovet av resurser och kompetensförsörjning för att reformen ska få verklig effekt i hela landet.

Parallellt är folkbibliotekens ekonomiska situation fortsatt ansträngd. Neddragningar, minskade öppettider och personalminskningar har blivit en realitet på många håll, vilket bekräftas bland annat i rapporten *Vid vägs ände?*, som föreningen gav ut 2025 tillsammans med Folkbildningsrådet och Studieförbunden i samverkan. När biblioteken samtidigt förväntas bära ett allt större ansvar för demokrati, delaktighet och tillgång till information blir bristen på långsiktiga satsningar särskilt problematisk. Föreningen har därför fortsatt att bedriva opinionsarbete för att synliggöra bibliotekens roll som en central del av samhällets kulturella och demokratiska infrastruktur.

Under 2025 har vi även sett en oroande tendens till otillbörlig påverkan på bibliotekens innehåll och verksamhet, både i Sverige och internationellt. Frågor om armlängds avstånd, professionellt oberoende och bibliotekariers arbetsmiljö har föreningen uppmärksammat genom bland annat debattartiklar, remissvar och internationellt samarbete. Tillsammans med nordiska och europeiska systerorganisationer har vi tydligt markerat att fria och öppna bibliotek är en förutsättning för ett fungerande demokratiskt samhälle.

Samtidigt har 2025 också varit ett år av engagemang, samarbete och utveckling. Medlemsarbetet har stärkts genom ökad delaktighet, nya mötesplatser och ett nystartat och växande community för bibliotekaristudenter. Våra konferenser, utmärkelser och internationella samarbeten har fortsatt att samla professionen och synliggöra bibliotekens betydelse – från lokala läsfrämjande initiativ till globala samtal om yttrandefrihet, AI och öppen vetenskap.

Vi har också ökat vårt fokus på lärosätesbiblioteksfrågor. Vi släppte rapporten *Öppen vetenskap och upphovsrätt* tillsammans med Wikimedia Sverige samt juristen Daniel Westman, och presenterade den i olika sammanhang. Vi deltog också på konferenser och gjorde studiebesök för att stärka den interna kompetensen om lärosätesbibliotekens förutsättningar. Där pratade vi bland annat om upphovsrätt och om vikten av digitalisering av kulturarvet för forskningsändamål.

Inför det kommande valåret går Svensk biblioteks förening in i 2026 med en bibliotekspolitisk valplattform och en stark vilja att fortsätta påverka. Bibliotekens roll för demokrati, läsning, bildning och fri åsiktsbildning har aldrig varit viktigare än nu. Tillsammans med våra medlemmar, samarbetspartners och kollegor – både i Sverige och internationellt – kommer vi att fortsätta arbeta för starka, självständiga och tillgängliga bibliotek i hela landet.

Helene Öberg
Ordförande
Svensk biblioteks förening

Om Svensk biblioteksförning

Svensk biblioteksförning är en ideell och partipolitiskt obunden medlems- och intresseorganisation som samlar och verkar för alla typer av bibliotek. Vi driver opinion och skapar debatt för att biblioteken ska få bästa möjliga förutsättningar att vara en kraft för förändring i samhället. Vi ställer krav på förändrad lagstiftning och resursförstärkningar till biblioteken, vi arbetar med läsfrämjande- och kulturarvsfrågor, och vi arbetar för att forskning ska vara tillgänglig för alla. Allt för att stärka det demokratiska samhället. Vi är en del av en internationell rörelse och vi tror på bibliotek som ett av samhällets bästa svar på framtidens demokratiska utmaningar.

Antal medlemmar

Vid årets slut 2025 hade föreningen 2 626 medlemmar, varav 2 170 enskilda och 456 institutionella. Jämfört med 2024 är det en minskning med 50 enskilda medlemmar – främst i kategorin medlemmar som ej längre är yrkesverksamma – och en ökning med två institutionella medlemmar. Under året ökade vi med 96 studerandemedlemmar, vilket är ett resultat av den studentkampanj som föreningen har drivit under året.

Så styrs föreningen

Föreningen leds av en styrelse bestående av ordförande och högst tio ledamöter. Styrelsen utses av årsmötet, som är föreningens högsta beslutande organ. Till stöd i det dagliga arbetet har styrelsen ett kansli som leds av en generalsekreterare, utsedd av styrelsen.

Årsmötet

Föreningens årsmöte 2025 hölls digitalt den 13 maj. Styrelseledamöterna Eva Häusner, Leif Mårtensson, Nick Johnson Jones och Peter Björkman avtackades för sina insatser i styrelsen. Jenny Lindberg och Morgan Palmqvist valdes om som ledamöter i styrelsen. Följande valdes in som nya styrelseledamöter: Martin Memet Könick, bibliotekschef i Landskrona kommun, Miriam Nauri, bibliotekschef på Karolinska institutet, Görel Reimer, chef för bibliotek och konsthall i Tomelilla kommun samt Stefan Engström, ämneslärare i samhällskunskap och historia.

Styrelsens sammansättning efter årsmötet

Helene Öberg, ordförande

Invald 2022, omvald på två år 2024

Generalsekreterare, Prinsparets stiftelse

Ledamöter

Jenny Lindberg

Invald 2021, omvald på två år 2023 och 2025

Universitetslektor, Högskolan i Borås

Catharina Isberg

Invald 2022, omvald på två år 2024

Bibliotekschef, Lunds kommun

Brit Stakston

Invald 2022, omvald på två år 2024

Journalist och mediestrateg, Stockholm

Morgan Palmqvist

Invald 2023, omvald 2025

Överbibliotekarie, Göteborgs universitet

Elin Nord

Invald 2024

Bibliotekarie, Göteborgs universitetsbibliotek

Barakat Aldammad

Invald 2024

Enhetschef, Örebro bibliotek

Martin Memet Könick

Invald 2025

Bibliotekschef, Landskrona kommun

Miriam Nauri,

Invald 2025

Bibliotekschef, Karolinska institutet

Görel Reimer,

Invald 2025

Chef för bibliotek och konsthall, Tomelilla kommun

Stefan Engström,

Invald 2025

Ämneslärare i samhällskunskap och historia

Valberedningens sammansättning efter årsmötet 2025

Gunilla Herdenberg, pensionär, före detta riksbibliotekarie.

Johan Anderung, kultur- och bibliotekschef, Söderhamns kommun.

Lena Lundgren Vesterlund, avdelningschef, kultur- och fritidsförvaltningen, Luleå.

Eva Häusner, enhetschef, informations- och arkivförvaltningen, Tullverket.

Kansliets sammansättning vid årets slut

Silvia Ernhagen, generalsekreterare

Lisa Gemmel, press- och opinionsansvarig

Jenny Nilsson, sakkunnig

Josefine Hellroth Larsson, projektledare och sakkunnig

Karin Martinsson, medlems- och evenemangsansvarig

Elza Zandi, kommunikatör

Saskia Rubensson, kommunikatör

Andrzej Olas, creative director

Anna Lindahl, administratör och projektkoordinator

Maria Bergendal, chefsassistent och kontorsansvarig

Kansliet har också haft två praktikanter under året, en på vårterminen och en på höstterminen. Praktikanterna kom från utbildningar i retorik med inriktning politisk kommunikation och hållbar utveckling, samt statsvetenskap och historia. Båda praktikanterna har arbetat med opinion och kommunikation på kansliet.

Svensk biblioteksförenings vision för biblioteks- väsendet

Årsmötet 2019 fastställde föreningens vision för hela det svenska biblioteksväsendet, vilken fortsatt gäller. Under rubriken "Bibliotek – en kraft för förändring" beskrivs vilken roll biblioteken kan spela i samhällsutvecklingen samt vilka konkreta åtgärder som krävs för att uppnå målen i visionen. Visionen utgör nu en bottenplatta för föreningens externa kommunikation och opinionsbildande verksamhet. Hela visionen finns på föreningens webbplats.

Välkommen till biblioteksveriges starkaste professionella nätverk

– Bli medlem i Svensk biblioteksförning!

Student!

Pluggar du till bibliotekarie eller informations- specialist?

Vill du ha koll på vad som händer
inom bibliotekssektorn?

Då ska du bli medlem i Svensk biblioteksförning!
Ett medlemskap kostar 225 kronor och gäller
hela din studietid. Skanna qr-koden för att komma
till våra medlemsidor och bli medlem.

Välkommen till biblioteksveriges starkaste
professionella nätverk!

 Svensk
biblioteksförning

Medlemsstrategiskt arbete

Under året har föreningen i högre grad än tidigare utgått från medlemmarnas engagemang, erfarenheter och kunskap som en självklar grund för föreningens arbete. Det har präglat arbetet med både Biblioteksdagarna i Borås och Mötesplats – Profession Forskning, där lokala arbetsgrupper varit delaktiga i planering och innehåll.

Vi har också startat ett nytt community för bibliotekariestudenter, som snabbt samlat många engagerade deltagare och blivit en viktig mötesplats. Genom en medlemsenkät om framtida konferenser och årsmöten har styrelsen fått ett värdefullt beslutsunderlag, vilket bland annat ledde till beslut om att växla mellan fysiska och digitala Biblioteks dagar samt årsmöten.

När motionen om en kraftsamling mot rasism, hbtq+-fientlighet samt hat och hot på bibliotek antogs vid årsmötet 2025 blev den ett tydligt exempel på hur medlemsengagemang kan leda till konkret förändring. Under hösten hölls planeringsmöten för att påbörja arbetet med motionen. Styrelsen antog en projektplan som innehöll mål och övergripande aktiviteter, för att arbetet skulle kunna sätta igång i början av 2026. Dessutom fick både styrelse och kansli fortbildning för att höja kunskapsnivån i sakfrågorna.

Vi har även engagerat medlemmar, från hela landet och olika bibliotekstyper, i framtagandet av valplattformen inför valåret 2026. Medlemmarna har då bidragit med sina perspektiv och insikter via rundabordsamtal. Medlemmar och kansli har även samarbetat inför kansliets kommande valturné.

Framåt vill vi fortsätta att stärka delaktigheten, sänka trösklarna till engagemang och skapa fler möjligheter för medlemmar att påverka föreningens arbete.

Expertnätverk

Vid årets slut fanns det inom föreningen 22 expertnätverk. Expertnätverken är aktiva mötesplatser för erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och diskussioner kring biblioteksverksamhet. Ett nätverk avslutades under året: Expertnätverket för bibliotek och upphovsrätt. Under året anordnades en rad både fysiska och digitala träffar. Särskilt populär var en digital träff som anordnades av Expertnätverket för studenter med läsnedsättningar, där hela 83 personer deltog.

Expertnätverk vid utgången av 2025

Barn- och ungdomsbibliotek – 573 medlemmar

Bibliotekens arbete med HBTQ+ – 369 medlemmar

Bibliotekens arbete med miljö och klimat – 95 medlemmar

Bibliotekens arbete med mångspråk och nyanlända – 375 medlemmar

Bibliotekens arbete med spel och spelkultur – 149 medlemmar

Bibliotekens arbete med teckenspråk – 69 medlemmar

Bibliotekens lärandemiljöer – 347 medlemmar

Bibliotekens roll inom totalförsvaret – 194 medlemmar

Bibliotekens tillgänglighetsarbete och verksamhet för personer med funktionsnedsättning – 203 medlemmar

Bibliotek som har Äppelhyllor – 272 medlemmar

Shared Reading och andra biblioterapeutiska arbetssätt – 165 medlemmar

Digitala bibliotekstjänster – 523 medlemmar

Folkbibliotekschefer – 176 medlemmar

Fängelsebibliotek – 75 medlemmar

För, med och om nationella minoriteter och urfolket samerna – 241 medlemmar

IFLA – 174 medlemmar

Kommunikation på bibliotek – 262 medlemmar

Mobil biblioteksverksamhet – 227 medlemmar

Service till studenter med läs- och skrivnedsättning – 228 medlemmar

Skolbibliotek – 448 medlemmar

Skrivande på bibliotek – 148 medlemmar

Verksamhetsutvecklande metoder – 342 medlemmar

Institutionella medlemmars medarbetare i expertnätverken

I slutet av 2025 var 636 medarbetare vid institutionell medlem registrerade i föreningens nätverk. Det är en ökning med 135 medarbetare under året.

Stöd för lokalt nätverkande

Vi vill göra det enkelt för våra medlemmar att mötas och utbyta erfarenheter över verksamhetsgränserna. Genom att erbjuda ekonomiskt stöd för egna initiativ och aktiviteter – oavsett om de sker på plats eller digitalt – skapas förutsättningar för ett starkt och levande engagemang inom föreningen.

Under 2025 anordnades en medlemsaktivitet. Lotta Bask Davidson och Klara Önnarfält arrangerade en kväll i Lund med fokus på ungas läsning. Åtta gymnasieelever bjöds in för att berätta om sina perspektiv på läsning och läskrisen.

Övriga medlemsevenemang

I samband med Bokmässan i Göteborg hölls två medlemsevenemang. Dels bjöd föreningen tillsammans med DIK och Högskolan i Borås på en frukostföreläsning för studerandemedlemmar. Dels bjöd föreningen också in till mingel med medlemmar och specialinbjudna gäster på Stadsbiblioteket i Göteborg. Evenemanget som var inriktat på nätverkande blev både välbesökt och mycket uppskattat. Dessutom besökte föreningen utbildningarna för biblioteks- och informationsvetenskap i både Umeå och Lund, där föreningen höll i mingel och träffade studenter.

Regionförening Östergötland och Jönköping avvecklades av den innevarande styrelsen enligt tidigare årsmötesbeslut.

Aktiva regionföreningar vid utgången av 2025

Skåne – 317 medlemmar.

Ordförande: Karin Larsson, Malmö

Kommunikation

Fortsatt starkt digital närvaro och nya satsningar

Under 2025 har föreningen haft en stark närvaro i sociala medier och har över 7 800 följare på Instagram, cirka 6 500 följare på Facebook och cirka 2 700 följare på LinkedIn. Vi har haft särskilt fokus på medlems- och nyhetsbrev, eftersom dessa har mycket hög öppnings- och klickfrekvens och är vår främsta kanal för våra medlemmar. I snitt öppnar 56,2 procent medlemsbrevet, som skickas ut varannan vecka.

Medlemsbrev och uppdateringar av webbplatsen har fortsatt med nyheter, opinion, medlemsinformation, kalenderhändelser och krönikor. Instagram-kontot har under året, precis som tidigare, lånats ut till bibliotek, bibliotekarier och andra runt om i Sverige, med anknytning till bibliotekssektorn.

I mars 2025 lanserades föreningens nya webbplats med syfte att göra den mer lättillgänglig och lättnavigerad.

I maj startades även ett nyhetsbrev med fokus på opinion och omvärldsbevakning. Nyhetsbrevet är öppet för alla att prenumerera på, till skillnad från medlemsbrevet. Syftet är att nå ut brett med föreningens frågor och varumärke. I slutet av 2025 hade nyhetsbrevet 472 prenumeranter.

DIGITALA DIALOGER

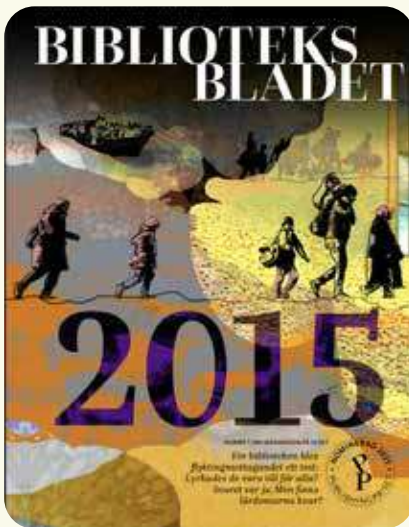

Digitala samtal och evenemang

Under 2025 fortsatte Svensk biblioteksförnings samtalsserie "Digitala dialoger". I denna serie bjuds ledande experter inom branschen in för att diskutera aktuella och relevanta ämnen för bibliotekssektorn. Under 2025 hölls diskussioner om följande ämnen: Öppen vetenskap och upphovsrätt, USA och biblioteken, e-bokens framtid på biblioteken samt samtal om rapporten "Vid vägs ände? – Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur". Samtalsserien spelas in och läggs därefter upp på föreningens webbplats som webinarium.

Utöver detta har föreningen även spelat in tre programpunkter under Almedalsveckan 2025, samt ett videoreportage om Årets mobila bibliotek: Bokbussen i Södertälje.

Under 2025 livesände föreningen prisceremonin för Svensk biblioteksförnings utmärkelser.

Biblioteksbladet

Biblioteksbladet är föreningens medlemstidning med uppgiften att vara Sveriges ledande publikation för en levande och ifrågasättande biblioteksdebatt. Tidningen har givits ut sedan 1916 och rapporterar löpande om biblioteksfrågor via webb, nyhetsbrev samt fyra fördjupande tryckta nummer per år.

Biblioteksbladet gavs ut i fyra tryckta nummer under 2025:

- Nr 1: "Numret om det offentliga samtalet"
- Nr 2: "Numret om Ukraina"
- Nr 3: "Numret om flyktingkrisen 2015"
- Nr 4: "Numret om Booktok"

Biblioteksbladets temanummer om Ukraina, som publicerades i maj 2025, uppmärksammades i Schweiz huvudstad Bern genom en utställning med bilder från temanumret, samt en konferens om hur ukrainska bibliotek och kulturliv påverkas av Rysslands anfallskrig. På plats var, förutom representanter från Biblioteksbladet, även Svensk biblioteksförningens generalsekreterare Silvia Ernhagen och Josefine Hellroth Larsson, projektledare och sakkunnig. Föreningen träffade då även internationella biblioteksförningar, såsom ukrainska biblioteksförningen.

Biblioteksbladet var under 2025 nominerad till publishingpriset i kategorin "print".

Stöd och stipendier

Utvecklingsstöd

Föreningens utvecklingsstöd kan sökas av de institutionella medlemmarna och har delats ut årligen sedan 2010. Stödet ska användas till utvecklingsarbete vid ett bibliotek eller motsvarande institution.

Styrelsen har beslutat att inriktningen för utvecklingsstödet åren 2025–2027 ska vara att prioritera ansökningar som syftar till att öka samverkan mellan bibliotekstyper (nationellt eller internationellt) eller att utveckla verksamheten så att tillgängligheten ökar för användare med funktionsnedsättningar. Ansökningar som kombinerar dessa två inriktningar ska vara högst prioriterade.

2025 fick följande Svensk biblioteksförnings utvecklingsstöd:

KTH Biblioteket för att de under 2026 genomför flera större utvecklingsprojekt, bland annat renovering av lokaler, upphandling av bibliotekssystem och byggande av en ny externwebb, med fokus på att öka den kognitiva tillgängligheten. Genom att stärka personalens kunskap och skapa en guide med metoder och verktyg vill biblioteket göra det lättare för både KTH och andra svenska bibliotek att förbättra tillgängligheten i både fysiska och digitala miljöer. Målet är att fler personer med kognitiva funktionsnedsättningar ska kunna ta del av bibliotekens resurser, samt att främja dialog och erfarenhetsutbyte mellan olika bibliotekstyper.

Landskrona bibliotek för att de, tillsammans med Seminarie-skolan, inleder ett nytt samarbete där en skolbibliotekarie blir central för att nå högstadieungdomar och bygga broar mellan skola, fritid och bibliotek. Genom regelbundna träffar i skolbiblioteket och senare på stadsbiblioteket ska ungdomarna få stärkt läslust, delaktighet och inflytande, bland annat genom att medskapa bibliotekets ungavdelning. Målet är att skapa en hållbar modell för läsfrämjande arbete i socioekonomiskt utsatta områden, som kan spridas inom kommunen och till andra bibliotek.

Strängnäs bibliotek för att de, genom anpassade läsmetoder och utåtriktat arbete, ska öka delaktigheten och läsglädjen hos personer med funktionsnedsättningar inom daglig verksamhet. Under 2026 kommer biblioteket att erbjuda högläsning, taktila boksamtal och Shared Reading på plats hos målgruppen, samtidigt som både personal och bibliotekari-er får fortbildning. Målet är att stärka målgruppens relation till litteratur, bygga upp en anpassad boksamling och öka kunskapen om demokrati inför valåret.

Västerås stadsbibliotek för att de ämnar förbättra tillgängligheten genom att införa bildstöd i skyltningen, baserat på behov som identifierats tillsammans med lokala fokus-grupper. Bildstödet ska underlätta orientering för personer med kognitiva eller språkliga utmaningar, men också göra miljön mer lättnavigerad för alla besökare. Målet är att skapa mer inkluderande biblioteksrum, nå nya besökare och stärka möjligheten till självständig orientering i hela biblioteksverksamheten.

Resestipendier

Föreningens resestipendier delas normalt ut vid två tillfällen per år, med syftet att ge medlemmar möjlighet att fördjupa sina bibliotekskunskaper. Både enskilda och institutionella medlemmar kan söka.

Citat: "Det känns extra roligt att även jag som doktorand kunde få ett stipendium. Det känns fint att Svensk biblioteks-förening stöttar biblioteks- och informationsvetenskaplig forskning".
– Karin Lundin, doktorand i biblioteks- och informationsvetenskap vid Lunds universitet. Hon tilldelades föreningens resestipendium för att delta i konferensen CoLIS i Glasgow, där hon presenterade sin avhandling om akademiska praktiker vid lyssningsläsning hos studenter med ADHD.

2025 fick följande Svensk biblioteks-förenings resestipendier:

Torsby bibliotek för deltagande i konferensen Biblioteksdagarna.

Agnes Rickhammar, Sigtuna kommun, för resa till konferensen Biblioteksdagarna.

Sarah Gylje, KTH Biblioteket, för medverkan i konferensen UXLibs9.

Eva Fred, Västra Götalandsregionen, för deltagande i International Cities of Refuge Network:s nätverksträff i Pittsburgh, USA.

Pernilla Henriksson, Arvika bibliotek, för deltagande i konferensen Nordic Libraries Together i Stockholm.

Maria Åsfält, Folkbiblioteken i Lund, för deltagande i konferensen Web Summit 2025 i Lissabon.

Karin Lundin, Lunds universitet, för medverkan i konferensen CoLIS i Glasgow.

Katarina Hagberg, Högskolan i Borås, för medverkan i konferensen CoLIS i Glasgow.

Mauritza Jade Frid, Linnéuniversitetet, för medverkan i konferensen CoLIS i Glasgow.

Henning Hansen, Vitterhetsakademiens bibliotek, för medverkan i konferensen SHARP vid University of Rochester.

Hanna Hallnäs, Högskolan i Borås, för deltagande i konferensen DOCAM.

Malin Barkelind, bibliotekarie på avdelningen för lärande- och forskningsstöd på Uppsala universitetsbibliotek, för deltagande i konferensen LIBER i Trondheim, Norge.

Frans Utterström, bibliotekarie på Södertörns högskolebibliotek, för studieresa till John Moores University i Liverpool, Storbritannien.

Erica Gramming, barn- och ungdomsbibliotekarie Ödeshögs Bibliotek, för medverkan i konferensen FELA 24th European Conference on Literacy: Literacy. The Door to a Better World.

Patrik Schylström, ämnesansvarig för tecknade serier på Tranströmerbiblioteket och Hornstulls bibliotek på Södermalmsenheten, för att besöka Helsingfors seriefestival (Helsinki Comic Festival).

Kristinehamns bibliotek, för deltagande i Marskonferensen 2026 i Umeå.

Rapporter från resestipendiaterna finns att läsa på föreningens webbplats.

Resestipendier för internationellt engagemang

Föreningens medlemmar kan söka resestipendier för att delta i arbetet inom IFLA, LIBER, EBLIDA, eller annan internationell biblioteksorganisations arbete.

Under 2025 tilldelades följande medlemmar stipendiet:

Ann Lundborg, Region Skåne (IFLA)

Anna Isaksson, Göteborgs universitetsbibliotek (IFLA)

Anya Feltreuter, Linköpings universitetsbibliotek (IFLA)

Barakat Aldammad, Örebro bibliotek (IFLA)

Fredrik Ernerot, studerande (IASL)

Inger Nilsson, Baldersskolans bibliotek, Staffanstorp (IFLA)

Ingrid Källström, Rum för Barn, Kulturhuset Stadsteatern (IBBY)

Karin Byström, Uppsala universitetsbibliotek (IFLA)

Karin Larsson, Biblioteken i Malmö (IFLA)

Martin Memet Könick, Landskrona stadsbibliotek (IFLA)

Michael Nordeman, Storfors kommun (IFLA)

Ingrid Källström, Rum för Barn, Kulturhuset stadsteatern, Stockholm (IFLA)

Maria Alexiusson, Gislaveds kommun (IFLA)

BIBLIOTEKSDAGARNA 2025
Borås 21-22 maj

Svensk
biblioteks-förening

25
ÅR

TILLBAKA TILL FRAMTIDEN

Föreningens arrangemang

Biblioteksdagarna

Den 21-22 maj 2025 genomfördes Biblioteksdagarna på Borås kongress. Konferensen hade temat "Tillbaka till framtiden", vilket avspeglades i programmet genom historiska återblickar såväl som framtidsspaningar. Under Biblioteksdagarna diskuterades bland annat ämnen som hur det står till med demokratin i världen, MIK i teori och praktik, bibliotek och AI samt öppen vetenskap. Konferensen arrangerades i samarbete med Biblioteken i Borås, Borås Högskolebibliotek och Bibliotekshögskolan (Högskolan) i Borås.

Deltagarna lyssnade på föreläsningar, deltog i workshoppar och hade möjlighet att nätverka. Moderator för konferensen var Sarit Monastyrski, mångårig programledare för Sveriges Radio P4 och Boråsambassadör. Biblioteksdagarna fick positiv feedback, både under själva konferensen och i den efterföljande utvärderingen. Biblioteksdagarna 2025 samlade 350 deltagare.

2024 ELIN LINDELL • 2023 MELODY FARSHIN • 2022 ANNELIE DREWSEN • 2021 JAKOB WEGELIUS • 2020 JOHAN EHN • 2019 HELENA HEDLUND • 2018 LISA LUNDMARK • 2017 ELISABETH ÖSTNÄS • 2016 FRIDA NILSSON • 2015 CAMILLA LAGERQVIST • 2014 ANNA HÖGLUND • 2013 LISA BJÄRBO • 2012 ANNA EHRLING • 2011 MÄRTEN MELIN • 2010 CILLA NAUMANN • 2009 MAUD MANGOLD • 2008 MIKAEL ENGSTRÖM • 2007 CANNIE MÖLLER • 2006 KAJSA ISAKSON • 2005 PETER LIDBECK • 2004 DOUGLAS FOLEY • 2003 ÅSA LIND • 2002 WILHELM AGRELL • 2001 JANNE LUNDSTRÖM • 1998 MONI NILSSON-BRÄNNSTRÖM • 1997 • 1995 INGER EDELFELDT • 1994 THOMAS SUNDVALL • 1991 HENNING MANKELL • 1988 ULF STARK • 1987 MONICA ZAK • 1986 ULF NILSSON • 1983 HANS ERIK ENGQVIST • 1981 HELMER LINDERHOLM • 1980 ROSE SIV WIDERBERG • 1977 BARBRO LINDGREN BECKMAN • 1974 SVEN WERNSTRÖM • 1973 LILIUS • 1971 HANS-ERIC HELLBERG • 1970 MAX LUNDGREN • 1967 INGER HÖGELIN-LINDE • 1964 KARIN ANCKARSVÄRD • 1963 MARIA • 1960 KAI SÖDERHJELM • 1959 JEANNA OTERDAHL • 1959 ANNA LISA WÄRNLÖF • 1958 HANS PETERSON • 1957 EDITH UNNERSTAD • 1956 OLLE MATTSSON • 1955 HARRY KULLMAN • 1954 EJ UTDELAD • 1953 TOVE JANSSON • 1952 STEN BERGMAN • 1951 LENNART HELLSING • 1950 ASTRID LINDGREN

 Svensk biblioteks-förening

 SVENSKA BARNBOKSINSTITUTET

Nils Holgersson-plaketten 75 år

2025 fyllde Nils Holgersson-plaketten 75 år. Priset delas ut årligen av Svensk biblioteks-förening till föregående års bästa barn- eller ungdomsbok. Jubileet uppmärksammades genom ett firande tillsammans med Svenska barnboks-institutet.

Jubileet inleddes med ett mingel och därefter höll Malin Neuwerck, forskare i litteraturvetenskap, ett föredrag om barnlitterära priser och deras betydelse i litteratursamhället. Ett panelsamtal hölls med tre tidigare vinnare av Nils Holgersson-plaketten: Moni Nilsson, Johan Ehn och Cannie Möller. Jenny Nilsson, sakkunnig på Svensk biblioteks-förening, var moderator. I samband med firandet öppnade Svenska barnboks-institutet sin utställning om priset: *Från Nils Karlsson Pysstring till Världens sämsta syster: 75 år av prisade barnböcker*. Svensk biblioteks-förenings ordförande Helene Öberg invigde kvällen tillsammans med Svenska barnboks-institutets chef, Åsa Warnqvist.

A BH EIB

ANJARA PRIS

BENGT HJELMQVISTS PRIS

ELSA BESKÖW-PLAKETTEN

GR **ÅMB**

GRETA RENBOGS PRIS

ÄRETS BARNRÄTTSSUTMÄRKELE
ELEFANTEN

ÄRETS MOBILA BIBLIOTEK

CvL NH

CARL VON LINNÉ-PLAKETTEN

NILS HOLGERSSON-PLAKETTEN

Svensk biblioteksförenings utmärkelser

Varje höst delar föreningen ut Svensk biblioteksförenings utmärkelser; fem biblioteks- och bibliotekariepriser och fyra litteraturpriser. Vinnarna utses av jurygrupper bestående av bibliotekarier och experter, vilket gör priserna unika i Sverige.

Prisceremonin hölls den 13 november på A House, Slussen, med cirka 80 gäster. Ceremonin leddes av Eva Gustafsson och för musikunderhållningen stod duon Lise&Gertrud. Evenemanget livesändes via föreningens Facebook-sida.

MOTTAGARE AV SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENINGENS UTMÄRKELSER 2025

ANIARAPRISET

Ingela Strandberg

för diktsamlingen *När jag var snö*.

Aniarapriset instiftades 1974 och utdelas till en svenskspråkig författare av skönlitteratur för vuxna. Prissumman är 50 000 kronor och ett verk formgivet av Andrzej Olas.

Jury 2025

Patrik Schylström,
Stockholms stadsbibliotek,
ordförande

Helén Palm,
Sollefteå bibliotek

Karin Persson,
Stadsbiblioteket i Göteborg

ELSA BESKOW-PLAKETTEN

Marcus-Gunnar Petterson

för boken

Räven som lärde sig cykla.

Elsa Beskow-plaketten instiftades 1958 och utdelas till den konstnär som framställt föregående års bästa svenska bilderbok för barn eller den bäst illustrerade svenska barnboken.

Prissumman är 25 000 kronor och en plakett formgiven av Andrzej Olas.

NILS HOLGERSSON-PLAKETTEN

Maja Hjertzell

och **Joanna Hellgrenll**

för boken

Brorsans kompis Robban.

Nils Holgersson-plaketten instiftades 1950 och utdelas till författaren av föregående års bästa barn- eller ungdomsbok. Prissumman är 25 000 kronor och en plakett formgiven av Andrzej Olas.

BENGT HJELMQVISTS PRIS

Pia Borrman,

Regionbibliotek Stockholm.

Priset instiftades 1964 och utdelas för framstående insatser på folkbiblioteksområdet. Prissumman är 25 000 kronor.

Jury 2025

Anya Feltreuter,
Vallabiblioteket, Linköpings
universitet

Maria Fredriksson,
Bibliotek Uppsala

Anna-Karin Albertsson,
Biblioteken i Borås

Ossian Hall,
Regionbibliotek Västernorrland
Anna Åkerberg,
Region Skåne

CARL VON LINNÉ-PLAKETTEN

Erica Hebbe och **Louise Winblad**
för boken *Mens – allt du vill veta*
(och ännu mer).

Carl von Linné-plaketten instiftades 1998 och utdelas till den eller de personer som framställt föregående års bästa fackbok för barn eller ungdomar. Prissumman är 25 000 kronor och en plakett formgiven av Andrzej Olas.

PLAKETTJURY 2025

Fia Idegård,
Engelbrektsskolan, Stockholm,
ordförande

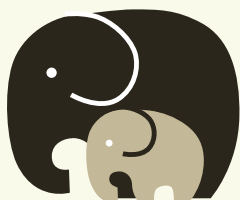
Evelina Estefors,
Hässleholms stadsbibliotek

Cilla Dalén, Enbacksskolan,
Stockholm

Line Janson,
Tomelilla bibliotek

Cia Carlsson,
Linnéuniversitetet

Susanne Köhler,
De Geergymnasiet, Norrköping

**ÅRETS
BARNRÄTTSUTMÄRKELSE
ELEFANTEN**

Tilldelades biblioteket
Flow
på Ranagård, Halmstad.

Utmärkelsen belönar en verksamhet eller en person som i en bibliotekskontext föredömligt har arbetat med att stärka barns rättigheter, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter.

Priset består av ett diplom.

Jury 2024

Ingrid Källström, Kulturhuset Stadsteatern, ordförande
Annica Thorell, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Lotta Dahlstrand, jurist, Familjens Jurist
Anna Lundqvist Nilson, biblioteksutvecklare på Region Skånes
kulturförvaltning
Jonatan Lamy, Sveriges elevkärer

GRETA RENBORGS PRIS

MAU Reads,
Malmö universitetsbibliotek.
Greta Renborgs pris instiftades 1986 och går till ett bibliotek som lyckats med en god marknadsföring, eller till enskild eller enskilda biblioteksanställda som utmärkt sig speciellt på området och som arbetar i Greta Renborgs anda. Prissumman är 25 000 kronor.

Jury 2025

Ellinor Mark,
Mälardalens universitet,
ordförande
Thord Eriksson,
Biblioteksbladet
Jeanette Malm,
Stadsbiblioteket i Halmstad
Per Mattsson,
Fackförbundet DIK
Jon Fällström,
Umeå stadsbibliotek

COLLIJNPRISET

2025 års pristagare tackade nej till Collijnpriset.
Collijnpriset instiftades 1995 och går till den student som skrivit fjolårets bästa uppsats inom ämnet biblioteks- och informationsvetenskap. Uppsatserna skall vara av allmänt intresse för verksamheten vid landets forskningsbibliotek och/eller informationsförsörjningen till högre utbildning, forskning och utveckling. Prissumman är 25 000 kronor.

Jury 2025

Katarina Michnik,
Göteborgs universitetsbibliotek,
ordförande
Wolfgang Undorf,
Kungliga biblioteket
Anneli Friberg,
Mittuniversitetet, Östersund
Emma Johansen,
Luleås tekniska universitet

ÅRETS MOBILA BIBLIOTEK

Bokbussen i Södertälje
Priset instiftades 1998 och går till ett mobilt bibliotek som på ett nyskapande sätt utvecklar verksamheten, samspelar med utvecklingen i samhället, har en väl förankrad verksamhet i kommunen/regionen och är en inspiratör för kollegor. Vinnaren övertar ett vandringspris; en trämodell av den första svenska bokbussen.

Jury 2025

Johan Anderung,
Kultur- och bibliotekschef,
Söderhamn, ordförande
Lovisa Ekwall,
Biblioteksmuseet, Borås
Barakat Aldammad,
Svensk biblioteksförnings styrelse
Tobias Johansson,
Umeå stadsbibliotek
Maria Kungsman,
Bokbussarna i Uppsala,
representant för 2024 års
pristagare

Välkommen till en heldag
om bibliotek i Almedalsbiblioteket
den 25 juni

BIBLIOTEKS
BLADET

Större arrangemang som föreningen har deltagit i

Almedalen 2025

Almedalsveckan är en stor demokratisk mötesplats för samhällsfrågor, och Svensk biblioteksförning deltog aktivt för att föra dialog med beslutsfattare och opinionsbildare samt för att bedriva omvärldsbevakning. Under veckan arrangerade Svensk biblioteksförning, i samarbete med Biblioteksbladet och Biblioteken på Gotland, "Biblioteksarenan" – en heldag om biblioteksfrågor på Almedalsbiblioteket.

Föreningen genomförde sju panelsamtal som behandlade frågor om skolbibliotekens bemanning, folkbibliotekens ekonomi, artificiell intelligens, kulturarv, bibliotekens, museernas och arkivens situation i Ukraina, studieförbundens och bibliotekens roll i kulturens infrastruktur samt om klimatet i det offentliga samtalet. Samtalen var välbesökta och lokalen fullsatt med cirka 170 personer totalt som besökte "Biblioteksarenan".

Under veckan lyftes Biblioteksarenans seminarier i föreningens sociala mediekanaler och vi spelade in tre programpunkter som därefter lades upp på föreningens webbplats och sociala kanaler.

Tillsammans med Svensk scenkonst, Sveriges Museer och Svensk Live arrangerades också ett seminarium på arenan Kultur i Almedalen om möjligheterna att använda friskvårdsbidraget till kulturupplevelser.

Utöver detta hade vi flera möten med politiker och beslutsfattare där vi bland annat lyfte frågor om folkbildning, yttrandefrihet, upphovsrätt och bibliotekens ekonomi.

Bokmässan 2025

Under Bokmässan i Göteborg den 25–26 september 2025 arrangerade Svensk biblioteks-förening, tillsammans med Kulturförvaltningen Västra Götalandsregionen och Kungliga biblioteket, Biblioteksscenen. Med fokus på biblioteksutveckling, läsfrämjande och litteraturfrågor presenterades ett varierat program med hela 37 programpunkter. Föreningen höll även i ett välbesökt mingel för medlemmar och specialinbjudna på Stadsbiblioteket Göteborg. Totalt kom 95 706 besökare till Bokmässan och 3 000 av dem besökte Biblioteksscenenens program.

Den 24 september, dagen innan Bokmässan, deltog Svensk biblioteks-förening i det litteraturpolitiska toppmötet som anordnades för tredje året i rad. På det litteraturpolitiska toppmötet fick föreningen möjlighet att presentera vår syn på litteraturpolitiken samt delta i ett panelsamtal.

Under Bokmässan höll föreningen, i samarbete med Fackföreningen DIK och Högskolan i Borås, i en välbesökt frukostföreläsning riktad till studentmedlemmar.

Årets skolbibliotek

Utmärkelsen Årets skolbibliotek 2025 tilldelades Sturegymnasiet, Halmstad. Priset delas ut av Nationella Skolbiblioteksgruppen, NSG.

I juryn för Årets skolbibliotek 2025 har följande ingått: Jenny Nilsson, Svensk biblioteks-förening, Elisabeth Östnäs, Sveriges Författarförbund, Lena Linnerborg, Sveriges Skol-ledare och Johanna Alm Dahlin, Fackförbundet DIK. Priset delades ut under Bokmässan 2025 av Silvia Ernhagen, generalsekreterare för Svensk biblioteks-förening.

NSG:s jury skriver i sin motivering att 2025 års pristagare utmärks av “en medveten prio-ritering av den resurs som ett attraktivt, välbemannat och välutrustat skolbibliotek utgör. Läsningen är en förutsättning för ungdomars möjligheter att förstå och påverka sin om-värld och skolbiblioteket blir en nyckelspelare i skolans demokratiska uppdrag. Verksam-heten bygger på tydliga och förankrade planer som ger riktning men också utrymme för kreativitet och engagemang. Här skapas en plats där alla röster blir hörda och framtidstro kan växa”.

Juryn för Årets skolbibliotek delade också ut hedersomnämnan den till KomVux Malmö och Fjälkinge skolbibliotek, Kristianstad.

Internationellt engagemang

EBLIDA – European Bureau of Library, Information and Documentation Associations

Svensk biblioteks förening är medlem i EBLIDA, en europeisk organisation som arbetar för bibliotek och biblioteksfrågor på EU-nivå, med fokus på folkbiblioteksverksamhet.

Föreningen deltog, genom Lisa Gemmel, press- och opinionsansvarig, på EBLIDA:s årsmöte, som ägde rum 7–9 april i Riga. Under årsmötet fattades beslut om EBLIDA:s nya strategi för 2025–2028. Förutom årsmötet hölls en konferens som fokuserade på böcker och läsning i AI:ns tidevarv. Föreläsningar och diskussioner förekom bland annat om AI kan ersätta bibliotekarien, hur samarbete mellan förlag och bibliotek kan se ut och IFLA:s och EBLIDA:s nya strategier. Det hölls även en workshop angående EBLIDA:s nya projekt Elan, som ska arbeta för att stärka biblioteks föreningar runt om i Europa.

Inom Elan anordnades en konferens i Bryssel med fokus på mångfalds- och diskrimineringsfrågor, där Josefine Hellroth Larsson, projektledare för föreningens kraftsamling mot utsatthet och diskriminering på bibliotek, deltog. Ungefär 25 personer från hela Europa medverkade och utbytte erfarenheter.

IFLA – International Federation of Library Associations and Institutions

IFLA är en global, oberoende organisation som samlar informationsspecialister, bibliotek och deras intresseorganisationer. Svensk biblioteksförningens IFLA-medlemskap, och våra medlemmars engagemang, innebär att hela den svenska bibliotekssektorn tillsammans har en stor möjlighet till påverkan internationellt och att utveckla biblioteksverksamheten i Sverige med internationell inspiration och genom internationella kontakter.

2025 genomfördes val till IFLA:s styrelse, sektioner och andra delar av organisationen. Svensk biblioteksförning röstade i alla val där föreningen har rösträtt. Anya Feltreuter, Linköpings universitetsbibliotek, invaldes i IFLA:s styrelse och föreningens generalsekreterare Silvia Ernhagen invaldes i den europeiska divisionen. 29 svenskar är aktiva inom olika delar av organisationen, främst inom sektionerna.

Den 18-22 augusti arrangerades IFLA:s årskonferens WLIC (World Library and Information Congress) i Astana, Kazakstan. Mer än 1 600 deltagare från 110 länder deltog, däribland Svensk biblioteksförningens generalsekreterare Silvia Ernhagen.

LIBER – Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries

Svensk biblioteksförning är medlem i LIBER, en europeisk samarbetsorganisation för forskningsbibliotek och relaterade institutioner. Organisationen består av över 400 medlemmar och har som uppdrag att möjliggöra forskning i världsklass. LIBER arbetar aktivt med påverkansarbete inom EU, framför allt i frågor som rör Open Access/Öppen tillgång, öppna forskningsdata och upphovsrätt. Genom medlemskapet bidrar föreningen till att påverka EU-institutionerna och den europeiska rättsutvecklingen i dessa frågor.

Föreningens styrelseledamot Elin Nord, Göteborgs universitetsbibliotek, deltog på LIBER:s årliga konferens, som 2025 ägde rum i Lausanne, Schweiz.

Nordiskt samarbete

Svensk biblioteks förening har ett tätt samarbete med övriga biblioteks föreningar i Norden. Representanter för föreningarna träffas normalt minst en gång per år för att utbyta idéer och erfarenheter, och presentera en nulägesrapport om sin förenings och sitt lands verksamhet.

Under 2025 arrangerade den isländska biblioteks föreningen Upplýsing ett möte med de nordiska biblioteks föreningarna på plats i Reykjavik. Under mötet diskuterades gemensamma utmaningar, hållbarhetsfrågor och den problematiska politiseringen kring urvalsfrågor på bibliotek. Gällande urvalsfrågor presenterade Svensk biblioteks förening rapporten “Bibliotekarier om sitt mediestrategiska uppdrag”.

Diskussionerna kretsade också kring val till och utveckling inom IFLA, med en viss optimism kring de genomförda och pågående förändringarna.

Under hösten presenterades en gemensam nordisk deklARATION med fokus på bibliotekens centrala roll för demokrati. De nordiska biblioteks föreningarna betonar att biblioteken är en viktig infrastruktur för demokratin, jämbördiga med skolor, domstolar och fria medier.

Svensk biblioteks förening har också tillsammans med de övriga nordiska länderna ansökt om medel för att arbeta vidare med hållbarhetssatsningen Vecka17, för att vi ska kunna fokusera mer på bibliotekens arbete med de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030.

Sakfrågor i fokus

Under 2025 har Svensk biblioteksförning varit aktiv i flera viktiga frågor för att stärka bibliotekens roll i samhället. Året präglades av politiska utspel och samarbeten, med fokus på bland annat tillgänglig litteratur och Legimus, skolbibliotek och folkbibliotekens ekonomi.

Bevakning av implementeringen av ändringarna i skollagen

En av förra årets stora framgångar var riksdagsbeslutet om Stärkta skolbibliotek, vilket innebar att skollagen fick en tydligare skrivning om bemanning av skolbiblioteken med en utbildad bibliotekarie. Lagen trädde i kraft 1 juli 2025. Svensk biblioteksförning har bevakat hur kommuner och andra skolhuvudmän har arbetat med att uppfylla lagen. Som ett led i arbetet träffade föreningen Skolinspektionens generaldirektör för att diskutera hur myndigheten bäst kan göra granskningar av skolbibliotek. Föreningen har även medverkat på studiedagar i frågan för lokalpolitiker och lokala tjänstemän.

Tillgång till tillgängliga medier

I enlighet med bibliotekslagen ska personer med syn- eller läsnedsättning och deras behov vara prioriterade inom alla typer av bibliotek. Myndigheten för Tillgängliga Medier, MTM, kom under året med förslag till förändringar i servicen via det digitala biblioteket Legimus. Detta för att öka kontrollen över användningen av medierna. Svensk biblioteksförning fick signaler från medlemmar att dessa förändringar innebär en kraftigt försämrad service för målgruppen. I samverkan med Dyslexiförbundet, Synskadades Riskförbund och andra inom det nystartade Dialogforum för tillgängliga medier uppmärksammade föreningen detta i två debattartiklar i Altinget. Tillsammans begärdes också uppvaktning av såväl utbildningsministern som kulturministern. Möten med departementen planerades till februari 2026.

Folkbibliotekens ekonomi

Svensk biblioteksförning fortsatte att belysa folkbibliotekens ekonomiska situation under 2025. En undersökning från Biblioteksbladet visade att var femte bibliotek tvingades till neddragningar under året, vilket föreningen uppmärksammade. Regeringens höstbudget fick hård kritik för avsaknaden av nya satsningar, trots att folkbiblioteken på många håll har ett stort behov av statligt stöd för att kunna utveckla verksamheten. Frågan uppmärksammades också i rapporten "Vid vägs ände?", som finns beskriven närmare längre ner.

Debattartiklar

Under 2025 har föreningen publicerat nio debattartiklar samt en replik.

"Rubbar viktiga principen om armlängds avstånd", publicerad i Aftonbladet tillsammans med Sveriges Muséer, Svensk Live och Svensk Scenkonst.

"Att investera i barns läsning är en investering i ett jämlikt liv", publicerad i Sydsvenskan tillsammans med Lärarstiftelsen.

"Fler skulle använda friskvårdsbidraget om kulturupplevelser ingick", publicerad i Göteborgs-Posten tillsammans med Sveriges Muséer, Svensk Live och Svensk Scenkonst.

"Skärpta regler för Legimus slår hårt mot studenter med läsnedsättning", publicerad i Altinget tillsammans med Dyslexiförbundet och Synskadades Riksförbund.

"Slutreplik: Ändringarna kan strida mot diskrimineringslagen", publicerad i Altinget tillsammans med Dyslexiförbundet och Synskadades Riksförbund.

"Reformerna som krävs för öppen vetenskap", publicerad i Curie tillsammans med Wikimedia Sverige.

"Vi uppmanar alla att läsa en timme kl. 19.00 i kväll", publicerad i Aftonbladet tillsammans med Svenska Akademien, Läsrörelsen och Lärarstiftelsen.

ing. Bland medicinska...
rasen Pubmed kan drabbas på liknande vis...
rkas inte bara amerikanska universitet utan hela världens tjug...
skningsresultat och sökbar vetenskaplig kunskap.

”
Universitet och högskolor är mer än
utbildningsmaskiner, de är bärare av demokrati,
yttrandefrihet och framtidshopp

När regeringen nu utreder akademisk frihet för forskare måste utre
också inkludera en förståelse för den breda roll våra bibliotek spel
samhällets vetenskapliga minne, studenters förmåga till källhant
källkritik och som förvaltare av kulturarv. Lärosätesbiblioteken i
en demokratisk kraft.

“Börja anställa bibliotekarier nu”, publicerad i Dagens Arena tillsammans med Fackförbundet DIK.

“Trumps politisering av universiteten kan strypa den fria forskningen även här”, publicerad i Göteborgs-Posten tillsammans med 29 företrädare för lärosätesbibliotek.

“Myndigheter behöver fler fysiska kontaktytor med medborgarna”, publicerad i Altinget tillsammans med Digidel och professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Södertörns högskola.

Remissvar och yttranden

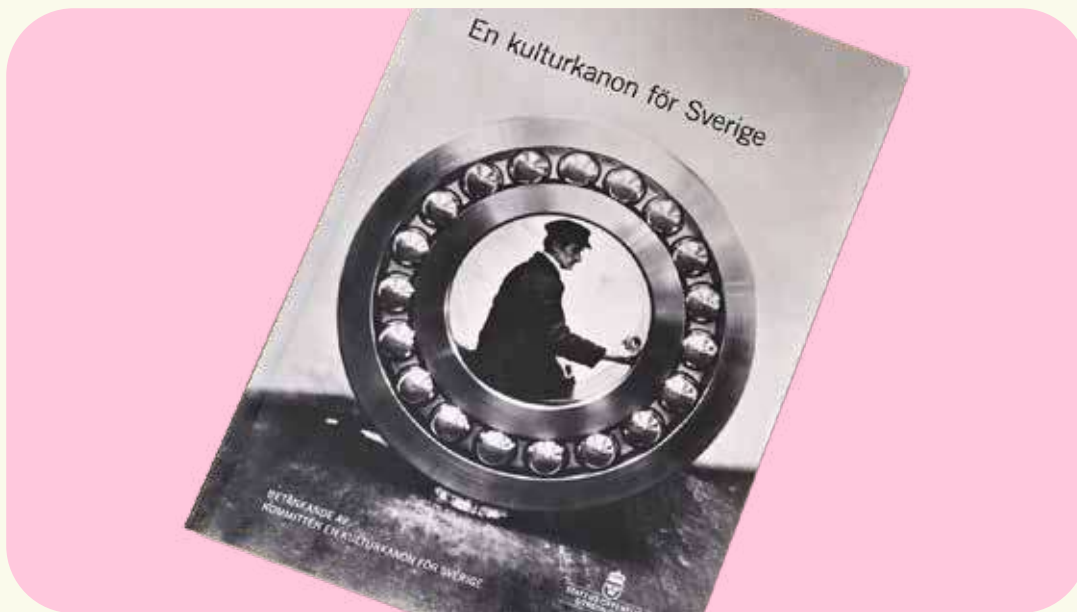
Under 2025 skrev föreningen sex yttranden.

AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Föreningen var överlag positiv till färdplanen och tillstyrkte den föreslagna satsningen på folkbiblioteken om 100 miljoner per år under en femårsperiod för stöd till allmänheten för användning av AI. Det saknas dock en plan för digitalisering av det publicerade kulturarvet, för att kunna träna språkmodeller. Föreningen ville också se att bibliotekarier fick i uppdrag att stärka medie- och informationskunnigheten hos hela befolkningen.

Myndigheten för tillgängliga mediers förslag till föreskrifter om kompletterande tillgänglighetskrav för tjänster som utgör tillhandahållande av e-böcker (Dnr MTM-H 2025/103)

Föreningen lyfte i yttrandet farhågan att tillgången till tillgänglig litteratur för målgruppen riskerar att minska, trots att e-böcker blir tillgängliga vid publicering. Detta då e-böcker är dyrt för biblioteken och de heller inte får tillgång till vissa titlar vid publicering. Regeringen måste tillse att lån av litteratur kan ske på liknande villkor på samtliga bibliotekstyper, oavsett användarens funktionsförmåga.

Mediegrundlagarna och tillgänglighetskrav för vissa medier (SOU 2024:96)

Föreningen lyfte behoven av att utreda och analysera hur tillgängliga e-böcker kan komma att påverka bibliotekens, särskilt folkbibliotekens, ekonomi och möjlighet att erbjuda tillgänglig litteratur. Regeringen måste tillse att lån av litteratur kan ske på liknande villkor på samtliga bibliotekstyper, oavsett användarens funktionsförmåga.

Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80)

Föreningen tog i yttrandet starkt avstånd till all form av anmälningsplikt eller plikt för delning av uppgifter gällande personers rätt att uppehålla sig i Sverige för medarbetare i offentlig sektor. Tilliten mellan människor och mellan invånare och myndighet är en demokratisk grundbult. En utökad informationsplikt eller anmälningsplikt riskerar att rasera den tilliten.

Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Föreningen lyfte sin tidigare kritik mot att biblioteken behandlades på liknande sätt som till exempel simhallar under pandemin, trots ett helt annat uppdrag. Bibliotekens särart måste tas i beaktande i fortsatt pandemiberedskap och -hantering. Informationsfriheten är en grundlagsskyddad rättighet. Utan tillgång till bibliotekstjänster, saknar många invånare möjlighet att utöva sin informationsfrihet.

En svensk kulturkanon (2025:92)

Svensk biblioteks förening yttrade sig över En svensk kulturkanon (2025:92). Föreningen var kritisk till betänkandets förslag på hur arbetet ska fortskrida med kulturkanon och såg inte att en kulturkanon bidrar till att stärka bibliotekens möjligheter att genomföra sitt uppdrag. Föreningen betonade också vikten av att armlängds avstånd får råda mellan den organisation som får ansvar för att arbeta med kulturkanon och landets kulturinstitutioner.

Alla yttranden finns i sin helhet på föreningens webbplats.

Papers från konferensen
Mötesplats Profession – Forskning
Lund 14-15 november 2024

Uppdrag demokrati

 Svensk biblioteksforening

Öppen vetenskap och upphovsrätt

 WIKIMEDIA SVERIGE

 Svensk biblioteksforening

Knowledge Rights 21

Vid vägs ände?

Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur

Folk-
bildnings-
rådet

STUDIEFÖRBUNDET

 Svensk biblioteksforening

Manifest

Bibliotekens internationella manifest

 Svensk biblioteksforening

Rapporter och undersökningar

Uppdrag demokrati – fri information, möten och läsning i en polariserad tid

Konferensen Mötesplats Profession – Forskning anordnades i Lund den 14–15 november 2024 och temat var “Uppdrag demokrati – fri information, möten och läsning i en polariserad tid”. Konferensen arrangerades av Svensk biblioteks förening i samarbete med Lunds universitet och Högskolan i Borås. Konferensens grund var papers som presenterades och diskuterades under konferensen och som samlats i denna rapport.

Öppen vetenskap och upphovsrätt

Svensk biblioteks förening har, tillsammans med Wikimedia Sverige och juristen Daniel Westman inom projektet Knowledge Rights 21, undersökt hur vi kan nå målet om att all forskning ska vara fritt tillgänglig – till lägre kostnader och utan att begränsa forskares möjligheter att sprida sina resultat. I rapporten föreslås två olika vägar framåt: på policy-nivå föreslår vi ett arbete med policydokument om rättighetsbevarande på lärosäten, och på lagstiftningsnivå ger vi ett förslag på hur en lagstiftning om sekundära publiceringsrättigheter skulle kunna se ut.

Vid vägs ände? – Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur

Rapporten, utgiven tillsammans med Folkbildningsrådet och Studieförbunden i samverkan, visar på förändringarna i infrastrukturen för folkbibliotek och studieförbund samt konsekvenserna av den pågående urholkningen av verksamheternas ekonomi. Rapporten består av en del med statistik och en del med djupintervjuer. Syftet är att rapporten ska ge en fördjupad bild av förutsättningarna att ta del av och utöva kultur och folkbildning i hela Sverige.

Bibliotekens internationella manifest

Rapporten är en ny samlad utgåva av de internationella biblioteksmanifesten som gäller från 2025. Manifesten lyfter bibliotekens avgörande roll för demokrati, bildning och forskning och påminner om att fria och öppna bibliotek är en förutsättning för ett starkt och inkluderande samhälle. De flesta av manifesten har tagits fram gemensamt av IFLA och Unesco, medan några har IFLA som ensam avsändare. Detta är den andra samlade utgåvan. Till skillnad från upplagan från 2014, som även innehöll andra IFLA-dokument, fokuserar 2025 års publikation helt på de internationella biblioteksmanifesten.

Lärosätesbiblioteken – en översikt

Den här rapporten har tagits fram av Svensk biblioteksförning med syfte att ge en bild av lärosätesbibliotekens verksamhet, utmaningar och framtidsutsikter. Den bygger på sex djupintervjuer och litteratur på området. I rapporten framkommer det att Svensk biblioteksförning ser behov av att stärka lärosätesbibliotekens roll som forskningsinfrastruktur, att arbeta för bättre ekonomiska förutsättningar och att bidra till kompetensutveckling inom upphovsrätt och AI. Föreningen behöver också skapa fler forum för dialog med lärosätesbiblioteken för att gemensamt kunna driva frågor gentemot politiken.

Samtliga rapporter finns att läsa på föreningens webbplats.

Samarbeten

Dyslexiveckan

Dyslexiveckan 2025 ägde rum den 6–12 oktober och årets tema var ”Barns rätt att läsa. Läs för nöje.

Läs för att växa. Läs på ditt sätt!”. Föreningen ingår i en samarbetsgrupp tillsammans med Dyslexirörelsens organisationer och Läsrörelsen. Dyslexiveckan inleddes med ett panelsamtal på Waldemarsudde i Stockholm, vilket också spelades in. Föreningen bidrog med formgivning av informationsmaterialet, undertexter till inspelningen och att sprida information om veckan, dess tema och panelsamtalet.

Läslov

Många bibliotek runt om i landet satsar stort på läslovet som hålls vecka 44 varje år. Syftet med läslovet är att främja läsandet, och kreativiteten är stor bland biblioteken. Läslov är ett brett läsfrämjande samarbete med Läsrörelsen som drivande part i samarbete med elevorganisationer, bokförlag, bibliotek, bokhandel, idrottsföreningar, fackliga organisationer, kulturinstitutioner och företag i ett stort växande nätverk. Till läslovet hör ett nätverk och en styrgrupp där föreningen deltar aktivt. Föreningens roll är framför allt att sprida information om läslovet till medlemmar och ge ett biblioteksperspektiv på föreslagna teman och aktiviteter. Inför läslovet bidrog föreningen bland annat med att sprida information om läslovet och inspiration kring årets tema. 2025 var temat Superkrafter.

MIK Sverige

Mediemyndigheten koordinerar MIK Sverige: ett nätverk som består av 25 myndigheter och organisationer, varav Svensk biblioteksforening är en. Syftet med nätverket är att samla intresser inom MIK-området för att samordna och stärka det främjandearbete inom medie- och informationskunnighet som sker i Sverige. Föreningen har under året deltagit i två digitala nätverksträffar. Föreningen närvarade också vid Mediemyndighetens lansering av webbutbildningen Mediemedveten, som tillkommit utifrån ett regeringsuppdrag och som ska lära svenska folket att bli mer mediemedvetna.

Skolbibliotekets dag

Nationella Skolbiblioteksgruppen

27/10

SVERIGE OCH KRIGET

FRÅN DEN 11 MAJ

Svenska folkets egna bilder och berättelser väcks till liv.

svt

ETT BIBLIOTEK

I EN RESVÄSKA

Ukrainska barnbibliotek är i ruiner
Stöd insamlingen till en bokbuss

Din gåva skickas oavkortat till iBBY Ukraina & "Ett bibliotek i en resväska".
Följ vårt arbete på [ibbyukraine](https://www.instagram.com/ibbyukraine)

ibby.ukraine

Swish
1230588442

iBBY International Board on Books for Young People

Läslov?

Gå till biblioteket!

Svensk biblioteksörening

LÄS LOV
Ärens redigering redaktör

Nationella skolbiblioteksgruppen

Även under 2025 har Svensk biblioteksforening fortsatt sin sammankallande roll i Nationella Skolbiblioteksgruppen, NSG. NSG är ett nätverk av svenska organisationer som samverkar på nationell nivå för att skolbiblioteken ska bemannas, stärkas och utvecklas. Gruppen är en nationell resurs för kunskapsutbyte i skolbiblioteksfrågor. NSG har under året arbetat för att förändringen i skollagen gällande skolbibliotek som trädde i kraft 1 juli följs upp. Det har gjorts genom möten med Skolverket och Kungliga biblioteket. Gruppen har också initierat Skolbibliotekets dag, som särskilt ska uppmärksamma studerande inom biblioteks- och informationsvetenskap på möjligheterna med att arbeta som skolbibliotekarie.

Sverige och kriget

Under 2025 uppmärksammades att det var 80 år sedan andra världskrigets slut. SVT gjorde en uppskattad TV-serie, "Sverige och kriget", som i mycket byggde på minnen från svenskar som upplevde andra världskriget. SVT kontaktade föreningen eftersom man hade uppskattat samarbetet kring den historiska serien "Historien om Sverige". Föreningen informerade och inspirerade framför allt folkbibliotek till att uppmärksamma serien.

Read Hour

Kampanjen Read Hour initierades av den finska Barn- och ungdomsstiftelsen år 2019. 2025 anordnades Read Hour den 8 september klockan 19.00, på FN:s läskunnighetsdag. I Sverige leddes arbetet med kampanjen för läsning av Läsrörelsen, med stöd från Svensk biblioteksforening, Lärarstiftelsen och Svenska Akademien. Nytt för 2025 var att byta en bok den 8 september. Föreningen bidrog även med att sprida information och inspiration, samt publicerade en gemensam debattartikel för att uppmärksamma Read Hour.

Dialogforum för tillgängliga medier

Efter att det svenska DAISY-konsortiet lades ner i och med utgången av 2024 startades Dialogforum för tillgängliga medier den 5 februari 2025. Ett forum för tidigare medlemmar i konsortiet och andra intresserade användarorganisationer eller förmedlare av tillgängliga medier. Forumet finns för att användare och förmedlare av tillgängliga medier ska kunna utbyta erfarenheter och också gemensamt kunna påverka service och tillgång till tillgängliga medier. Svensk biblioteksforening tog på sig ansvaret att vara sammankallande. I forumet ingår bland andra representanter från Dyslexiförbundet, Synskadades Riksförbund och från bibliotek; främst lärosätes- och regionbibliotek. Under 2025 genomfördes fyra möten med forumet. En stor del av tiden har ägnats åt MTM:s ändringar inom Legimus, men Martin Persson, MTM, som är Sveriges representant i det internationella DAISY Consortium, har också under särskilda punkter rapporterat från konsortiemöten och har tagit in synpunkter från forumet.

Samarbete kring insamling för bibliotek i Ukraina och Palestina

IBBY Sveriges insamlingskampanj för bibliotek i Ukraina fortsatte med full kraft 2025. IBBY Sverige startade också under året en insamling, i samarbete med Svensk biblioteksforening, Svenska Barnboksakademien, BULT och Svenska Tecknare, till stöd för biblioteksverksamheten i Palestina. På samma sätt som Ukraina-insamlingen kommer de insamlade medlen oavkortat gå till mottagarna i Palestina. Avsikten är att pengarna ska delas mellan IBBY Palestina och det ALMA-prisade Tamer-institutet.

Nästa station – Framtiden

"Vi vet inte exakt vart vi är på väg.
Men vi vet att biblioteken alltid har funnits där människor
behöver dem som mest.
De förändras, men tappar aldrig sin roll".

- Helene Öberg, Biblioteksdagarna 2025

Svensk
biblioteks­förening